

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Unu siru garmond:
odată 7 cr., a doua ora
6 cr., a treia ora 5 cr.,
și de fie care publica-
țiune timbru de 30 cr.

Totă ce privesce focea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blași.

Anul IV.

Blași 9 Iuniu 1894.

Numărul 25.

Ce are să fie.

Într'unu micu adausu la numărul trecut alu foii noastre amu vestitu cefitoriloru nostri căderea guvernului Wekerle.

Deși căderea aceea era de prevădută, totuși împrejurările, între cari s'a întimplat, sunt atatu de enigmatice, încatu este forte cu anevoe a se pute orienta asupra adevăratelor ei cause.

Se scia, — și a declarat'o insu-și fostul ministru-președinte, — că între guvern și între Corónă se iviseră nisce diferințe privitoriu la proiectulu de lege despre căsătoria civilă. Diferințele aceste însă pară a fi fostu numai de a doua mână, pentru că Maiestatea Sa primindă dimisiunea cabinetului Wekerle a însărcinat cu formarea cabinetului celui nou pe contele Héderváry, care s'a declarat hotărît pe lângă necesitatea introducerii căsătoriei civile obligătore.

Etă celū dintăiu punctū obscurū în crisa actuală. Întru adevăru, dacă contele Héderváry vre totu aceea, ce a voitū Wekerle, — pôte numai cu cevași diferințe în procedură, — atunci de ce era lipsă a provoca o crisă de cabinet și a alarma țara și astfelu destul de alarmat? O esplicare plausibilă a acestei cestiuni cu greu se va pute afla.

Alu doilea punctū obscurū în crisa actuală este rolulū, ce l'a avutū și-lu are contele Kálnoky în provocarea și resolvarea ei. Contele Kálnoky este, ce e dreptū, ministrulū de esterne alu mo-

narchiei și pe lângă asta și ministrulū casei domnitore. Însă nici una din titlurile aceste nu i-ar da dreptulū, să influințeze asupra crisei de guvern din Ungaria afară de casulū, dacă schimbarea de guvern și de guvernare ar fi o necesitate politică de caracteru internaționalū.

Faptulū, pe care cu toți l'amū constatatū, este însă, că tôte fazele crisei le-a condus și le conduce contele Kálnoky. Se pare deci îndreptățitā presupunerea, că schimbarea de guvern s'a impusū prin respecte de politică esternă.

Cari potū fi însă aceste respecte?

Este probabilū, că în locū de frunte vorū sta relațiunile față de Sfintulū Scaunū. Dar atunci din nou se ivesce întrebarea, cum de Maiestatea Sa încredințeză cu formarea noului cabinet pe unū omū, care din capulū locului declară, că primesce de alū sēu întregū programulū bisericescū-politicū alū fostului cabinetū Wekerle?

Ce alte respecte internaționale aū pututū deci, să provoe și să influințeze crisa actuală?

Orī cātū amū sta, să căutāmū, altā causă nu aflāmū, decâtū incurcătura, ce a provocat'o guvernulū prin manuearea nenorocitā a cestiunii de naționalități și în specialū a cestiunii romānesci.

Întru adevăru orī cātū amū fi de pesimiști în urma suferințelorū din trecutū, totuși nu putemū, să credemū, că

manifestațiunile elementare ale întregului regatū românū, manifestațiunea de simpatie pentru libertatea poporului românesc de sub coróna Sfintului Ștefanū alorū 162 deputați din camera Italiei și a presei întregi din întregā lumea civilisatā să nu fi atrasū atențiunea guvernului de esterne din Viena asupra situațiunii interne periculose din Ungaria și să nu fi făcutū necesară o crisă de guvern și o schimbare în sistemulū de guvernare.

Este posibilū, că noi ca interesați în causă ne aflāmū în rătăcire. Dar o mărturisimū sincerū, că după cele petrecute causa crisei numai în împrejurarea din urmă o putemū privi și numai în loculū alū doilea în proiectulū de lege privitoriu la căsătoria civilă.

Recunoscemū, că și presupunerea noastră își are ipotese contrare. Anume e neexplicabilū în presupunerea noastră, cum de Maiestatea Sa a chematū la sine totū politiciani șovinisti, mai șovinisti pôte decâtū Wekerle. Dar să nu uitāmū, că Monarchulū mai întâiu chemā la sine de aceia, de cari îi recomandā fostulū ministru președinte și președinți case-lorū parlamentului. Să nu uitāmū mai departe, că de sigurū vorū fi politiciani de aceia, cari vorū recomanda Corónēi omeni, cari să deslege cestiunea naționalitățilorū, în specialū cestiunea romānă cu strivire și nimicire totală. Tôte aceste suntū posibile. Dar tôte aceste nu vorū schimba adevărulū, că crisa este a se ascrie în mare parte

Feuilleton.

etică modernă.

(O excursiune în véculū luminei.)

Audit'ați de Herbert Spencer? Nu?

Întrebați dară pe orī care pedagogū de Dómne ajutat, care și-a primitū pedagogia în școlā modernă, și veți vedē, cum își va lua pālăria cu reverință de pe capū la audulū numelui Herbert Spencer. Nici nu e mirare, mă rogū. Dór Darwin l'a privitū de filosofulū celū mai mare alū timpului nostru. Și ce suntemū noi în raportū cu Darwin? Nisce pigmei, cărora li-se cuvinū capete plecate.

Herbert Spencer e una dintre auctori-tățile moderne cele mai mari pe terenulū pedagogiei. În pedagogia modernă părerile lui aū aprópe valóre de legi. Ați avutū pri-lejū, să cetiți despre elū și despre prin-cipiile lui și prin foile noastre. După cele de mai la dētū nici nu e mirare, că foile noastre vėdescū interesū așa de viu față cu Spencer. Numai „Unirea“ a tăcutū până acum tăcerea pescelui. Și acesta nu e bine. S'ar părē, că „Unirea“ e rămasă de lume. „Unirea“ scusându-se deci cu lipsa despați

pentru desprețuirea de până acum a acestui lucéfērū voesce să grăescă despre elū macarū acum, deși cam târđiū.

Herbert Spencer a scrisū între alte opuri „epocale“ și unū opū, care pórtā in-scripțiā „Principiile etice“.

Într'insulū dai de capitule, cari pórtā în frunte inscripțiile „Etica animalelor“, „Dreptate anteumană“, „Conștiință la ani-male“ și altele.

Dar cum pôte să grăescă unū omū se-riósū despre „Etica animalelor“, despre „Conștiință la animale“? — Cum? Etă așa:

Esistă o ordine morală. Totdeuna și pretutindenea aū făcutū și facū omenii deosebire între bine și între rău. La toți omenii se deșteptā glasulū internū alū conștiinței, care-i îndemná la bine și-i reține dela rău și pentru fapta cea bună fi laudă, érá pentru cea rea fi cértă. Acesta e unū faptū așa de notoriū, cātū elū futocmai așa de puținū se póte trage la îndoálă ca și sórele de pe tărē. De aceea flū și admitū toți omenii, până și Spencer.

Dar în ce chipū are să se esplicie fap-tulū acesta? Recurgēndū la filosofia sánē-tósă și la învățatura creștină încunjuri orī ce pedecă, ce s'ar împotrivi acestei esplicări. Dumneđeū a scrisū, celū puținū în trāsături

generale, legea morală ca espresiune a voinței sale în mintea și inima tuturorū omenilorū. Fiesce care omū, care ajunge la usulū rați-unii, află cu o cale, că elū are să implinescă binele și să se ferescă de rău, pentru că se face vinovatū și vrednicū de pedepsă înaintea Domnului sēu celui mai înaltū, dacă impli-nesce rēulū orī nu implinesce binele necesarū. Avēndū înaintea ochilorū principiile aceste generale pôte omulū să judece în fiesce care casū singuraticū asupra lucrării sale libere. Judecata acēsta practicā a minții asupra lucrărilor și întrelăsărilor noastre pe temelulū principiilorū etice generale este gla-sulū conștiinței. Înainte de faptā conștiința este unū căleuzū, care aratā omului calea spre scopulū lui ultimū, fi aratā, ce are să facă și ce să lase. După faptā conștiința e unū judecătóriu, care remuneréză pe omū pentru binele implinitū, flū umple de liniște și mulțămire, érá pentru rēulū sevărșitū flū pedepsesce, flū chinuesce cu temere și neliniște.

Cu ce înlocuesce sciința modernă esplicarea acēsta atātū de simplă și îndestulitóre?

Dacă amū tinē cu filosofia modernă ne-credincióasă, că omulū nu e zidirea atotputinței creatóre a lui Dumneđeū, și Dumneđeū nu i-a însoflatū chipulū și asemēnarea sa, sufle-

stării, în care a ajunsă vađa monarchiei din cauza cestiunii românești.

Ce are deci, să fie?

Nu șcim. Póte că de acum se va împedi situațiunea și se va inaugura o politică mai cu minte și mai fericitoare pentru țara acésta nefericită. Dară se póte și aceea, că șovinismul desfrinat va mai încerca odată a pune capetă cestiunii nóstre cu intimidări și prigoniri.

Noi n'avem de ce ne teme. Suferințele îndurate nu au fost în stare a ne descuraja, din potrivă ne-au oțelit și ne-au pregătit calea triumfului. Suferințele din viitor și mai puțin ne voru puté înfrica, și cu cât voru fi mai grele, cu atât mai sigur la isbândă ne voru duce.

Cu deplină liniște putem deci, să stăm înainte întrebării:

Ce are să fie?

Verdictul senatului universitar din Cluș. — Comunicărăm deja, că 39 universitari români din Cluș au fost citați a se înfățișa înainte rectorului universității. Acum ni-se împărtășesc verdictul, care l'a publicat în 5 a c. senatul universitar asupra acelor universitari români. El cuprinde următoarele: 1. *Li-se denégă (suspende) subscrierea indicilor pe semestrul al doilea 1893/4.* 2. *Nu li-se voru estrada atestate de depărtare și nici absolutorii.* 3. *Nu voru fi lăsați la depunerca examenelor fundamentale, examenelor de stat și rigoroselor.* 4. *Cuicitanțele pentru scóterea stipendiilor nu voru mai fi vidimate de respectivele decanate.*

Verdictul mai draconic abia putea să aducă un senat universitar. Firesce, că verdictul acesta va face din osindiți totă atăția „români cuminte“.

De comentariu altcum nu are lipsă verdictul acesta. Singurul comentariu póte fi acela, că pe timpul unui împărat roman cu numele Iulian încă se luă astfel de măsuri draconice împotriva creștinilor, dar

mâna lui Dumneđu a ajuns pe cel ce nu voia să șcie de Dumneđu. Dreptatea lui Dumneđu nu e ca dreptatea ómenilor!

Crisa de cabinet. — În adausul scurtă dela numărul cel mai de pe urmă al foii nóstre am împărtășit șcirea, că Maiestatea Sa a primit dimisionarea cabinetului Wekerle și cu formarea noului cabinet a încredințat pe banul Croației c. Khuen Héderváry.

Cel mai sigur dintre evenimentele, cari și-au urmat de atunci, este fiascul lui Héderváry întru încercarea de a forma cabinetul. Încercarea lui se vede, că nici nu a fost chiar seriósă. El s'a mărginit cu încercarea lui la partidul guvernamental, érá prospecte de reușită putea să albă numai așa, dacă spărgea solidaritatea acestui partid și cerca o fusiune între o parte a acestui partid, între cei ieșiți deunăci din partidul guvernamental și eventual și între partidul lui Apponyi. Dar spargerea partidului guvernamental a prevenit-o Wekerle convocându în clubul partidului o hotărre unanimă, carea între altele dice: „Partidul manifestă alipirea și încrederea sa neguduită față cu dimisionatul ministru president și cu soții lui în cabinet și-i recercă, să continue mai departe și în zilele acestea grele conducerea partidului.“

Wekerle voesce cu ori ce preț, să rămână și pe mai departe în fruntea afacerilor. Corona a voit să conferescă și cu unii dintre capii partidelor opoziționale, în special cu Szápáry și cu Apponyi, dar se dice, că lui Wekerle i-a succés a îndupleca pe Maiestatea Sa, să amâne executarea acestui propus, asigurându, că fi va succede a aplana crisa între marginile partidului guvernamental. Wekerle, numai ca să rămână la putere, a renunțat la pretensiunea de mai înainte, ca Maiestatea Sa să numescă un număr mai mare de conți și baroni îndreptățiți pe basa censului de a fi membri în casa magnaților. Dar se dice, că Maiestatea Sa nu a fost îndestulată cu atăta, ci a pre-

tinsă, ca noul cabinet la nici un cas să nu mai cuprindă pe Csáky și pe Szilágyi.

Asta a fost pentru Wekerle o condițiune nespūs de grea. Csáky își vedise și mai înainte de repetite ori dorința de a se retrage. Dar Szilágyi era neînduplecabil, și el dispune de încrederea unui număr mare din membrii partidului guvernamental. Cu tóte acestea se dice, că lui Wekerle i-a succés, să înduplece și pe Szilágyi, să se ducă „de bună voe“ și să se îndestulésă cu presiulul casei deputaților.

„Magyarország“ de ieri și aduce lista noului cabinet. Dintre ministrii cei vechi lipsesc Csáky, Szilágyi, Bethlen și Tisza Lajos. Lista e următoarea: *Wekerle* ministru president și de finanțe, *Fejérváry* ministru de honveđi, *Lukács* ministru de comunicațiune, *Iosipovich* ministru croat, *Hieronymi* ministru de interne, *Bánffy Dezső* ministru de agricultură, *Eötvös Loránd* ministru de culte și instrucțiune, *Andrássy Gyula* ministru pe lângă persóna Maiestății Sale, și *Darányi Ignác* ministru de justiție. Aceea și fée dice, că de se va mai întâmpla cumva vre-o schimbare în lista acésta, schimbarea se va referi cel mult la portofoliul ministeriului de justiție. Maiestatea Sa încă nu s'a decherat, dacă primesce lista acésta.

De cumva se adeveresc șcirile acestea, ele pot să însemne ori ce, numai una nu, și acésta una este, că Maiestatea Sa ar consimți cu politica bisericescă de până acuma. Dacă ar consimți cu ea, nu ar fi pretinsă delaturarea părinților ei, adecă a lui Csáky și Szilágyi.

De aceea se dice, că opoziția din casa magnaților e mai hotărâtă ca ori și când, să se lupte în contra acestei politici și să nu cedeze nici unei presiuni. Ea nu a luat și nici pe viitor nu va lua poziție în contra persónelor, cari șed în scaunele ministeriale, ci se luptă în contra nefericitei politici bisericesci, ori cine va fi acela, care o representă.

De aceea chiar și dacă s'ar adeveri șcirea, că lui Wekerle i-a succés, să reconstruésă ministeriul, acesta nu are prospecte la o viață lungă, și acésta cu atât mai vir

tul spiritual și nemuritori, și nu l'a făcut prin acésta pentru totdeauna domn al zidirii vizibile, atunci ar trebui să concludem și la aceea, că omul întreg întreguț s'a dezvoltat din animal și acesta din materie. Căci omul nu există din vecl. A fost o vreme, în care pe planetul nostru nu era cu puțință nici o viață organică. Că omul ar fi sburat cu un meteor de pe vre un alt planet or de pe o stea fixă pe pământ, asta șciința modernă încă nu cutéză să o susțină. Așa dar care i-a fost începutul? Fără de veste nu se nasce pe pământ nici o formațiune organică, pentru că natura nu face salturi. Trebuie deci să se susțină, că omul s'a dezvoltat prin tranziții mici și neobservabile din animal, érá acesta ori din plantă ori nemijlocit din materia cea fără de viață. Deja poeții Elinilor și Romanilor anticii au enunțat ipoteza acésta de dezvoltare și au împodobit-o cu ajutoriul fantasiei așa, că Darwinștilor nostri nu le rămâne nici macar gloria de a fi propus o învățatură nouă. Nou este la ei numai chipul, în care idea acésta de dezvoltare se esplică cu ajutoriul luptei pentru existență, în urma căreia a rămas numai ceea ce este mai potrivit. Și teoria acésta capetă apoi o tivitură de „fapte, la cari nu încapă nici o îndoelă“.

După părerea Darwinștilor întreaga ordine morală și în special legea morală și

conștiința încă s'a început și dezvoltat numai încetul cu încetul întocmai ca omul însuși. Dar aci se ivesce érá întrebarea: Cum s'a întâmplat acésta?

La întrebarea acésta părținatorii ipotezei de dezvoltare proclamate de Darwin pot să servescă în două chipuri cu răspuns.

Într'unul se dice, că dezvoltarea morală s'a început numai cu omul așa, că animalele se eschid din ordinea morală. După celalalt dezvoltarea aceea a început deja a-și arăta dorile deja în animale, și de aceea trebuie să se găsescă deja în animale simțeminte morale.

La început reprezentanții esplicării moderne a lumii se îndestulau cu răspunsul cel dintâi. Dar acestui răspuns i-se împotrivesce faptul, că pretutiudenea și în tóte timpurile găsim pe ómeni cu concepte morale, cari deși erau greșite în multe privințe, totuși erau deplin dezvoltate. Ordinea morală în conturile sale cele mai esențiale și mai generale a fost totdeauna și pretutiudenea proprietatea comună a tuturor ómenilor. Călători de odinioară, mai ales de cei din școla lui Darwin, șciat să povestescă despre ómeni, cari se cațără în turme pe arbori, nu cunosc focul și sunt lipsiți de ori ce fel de concepte morale și religioase. Dar cercetările mai treze au alungat poveștile acestea deja de multă vreme în țara fabulelor. Pretutiudenea ne întâmpină ómeni în privința

ordinii morale ca membri vrednici ai némului nostru.

Unde au dar să se cercce începuturile cele dintâi ale ordinii morale? Ori trebuie să admitem și aci, că o prăpastie largă și fără de trecătoare despărtesce pe ómeni de animale, ori trebuie să recurgem la al doilea răspuns de mai la del și în butul minții sănătoase să susținem, că și la animale se găsesc idei și simțeminte morale. Acésta au și făcut-o Darwinștii cu Darwin și Spencer în frunte. În special Spencer se silesc a degrada după puțință popórele necivilizate în privința ideilor morale la o treptă fôrte de jos, pentru ca în chipul acesta să micșoreze prăpastia dintre om și animal, dar el de altă parte estinde ordinea morală cu multă cutezare și la animale și se silesc din tóte puterile, să demustre, că la „frații nostri“ din zoologie, cari sunt încă neîndemânatici și negrăitori, s'ar găsi concepte și simțeminte etice. Serviții deosebite îi prestat în lucrul acesta moștele și mai ales câni, cari cu purtarea sa morală după el une ori chiar rașineză pe om. Spencer nici odată nu grăesc despre ideile etice ale vitelor cónute și ale pachidermelor slăbinate, și acésta o face póte din considerație gingașă față cu cetitorii săi.

Spencer voinđu să pregătésă în câțva pe cetitori la demonstrarea ideilor etice ale cânilor, cailor, gănelor și altor animale,

tosu, de orece se dice, ca Maiestatea Sa doresce, ca proiectul despre casatoria civila sa se pertracteze in casa magnaților fara amanare.

Revista bisericesca.

Din Patrie.

Cu caderea cabinetului Wekerle speram, ca se vor pune la o parte si nefericitele proiecte de legi politice-bisericesci, prezentate de ministrul Szilagy si Csaky si tara celu puțin in parte isi va redobandi liniștea, de care are mare lipsa.

Averile cele considerabile ale bisericeii catolice sunt un ghimpe in ochii liberalilor si a prietunilor lor jidani si reformati. Voci singuratiche in presa si chiar si in parlamentu s'au ridicat mai de multe ori pentru secularizarea averilor bisericesci. Acum se pare, ca incep si municipiile, unde de regula domnesce cate o clică. Inceputul in directiunea acesta l'a facut comitatul Muresu-Turda hotarind in adunarea din 25 Maiu a. c., ca comitatul sa roge dieta țerei pentru confiscarea averilor prelatilor, si prin o adresa sa se recerce si celelalte comitate a indrepta catre dieta asemenea rugare.

Roma.

In cercurile din Vaticanu se ține ca sigur, ca guvernul rusesc a hotarit a restabili reprezentanta sa ordinară pe langa Vaticanu. Representantul estrordinar al Rusiei Iswolski va primi titlul de ministru residentu.

In cercurile bineinformate din Petersburg se sustine, ca apropierea diplomatica intre Rusia si S. Scaun s'a facut la initiativa Tarului. Oficiosul Journal de St. Petersburg vorbindu despre numirea lui Iswolski ca ministru residentu al Rusiei pe langa Vaticanu adange, ca intentiunile binevoitoare ale Papei si spiritul lor pacificu facu posibilu si de doritu legatura Rusiei cu S. Scaun.

Sfinția Sa in 3 l. c. a primitu in

audiența pe Kozlowski, arhiepiscopul catolic de Mohilow, a carui reședință este in St. Petersburg. Se crede, ca audiența arhiepiscopului Kozlowski încă ar fi in legatură cu restabilirea relațiilor diplomatice între S. Scaun și guvernul rusesc.

Mai multe diare liberale au adus scirea, ca Sfinția Sa Leonu XIII are de cugetu, sa publice o enciclica referitoare la unirea bisericeii orientale desbinate cu biserica Romei. In foi acreditate nu amu cetitu despre acestă enciclica, dară noi amu dori din inimă, ca sa se publice enciclica si sa alba si succesu.

In 28—30 Maiu serbandu-se centenariul nasterii gloriosului pontifice Piu IX au venit la Roma o multime de peregrini italieni si straini. Acestia au decorat mormintul pontificelui, au asistat la s. Liturgie celebrata la mormintu, era in 30 l. tr. au fost de fata la s. Liturgie celebrata de Papa Leonu XIII in biserica s. Petru. Papei, care se simte bine, atat la intrare catu si la esirea din biserica i-s'au facut ovatiuni caldurose. Papa in o alocutiune tinuta catre aranjatori festivitati a laudat meritele neperitoare ale pontificelui Piu IX.

„Cercul s. Petru“ al tinerilor catolici italieni si-a serbat in 26 l. tr. jubileul de 25 ani. Membrii acestui cercu au primitu in anul trecut cu multa afabilitate pe peregrinii romani la Roma si au dat in onora lor un concertu impunetoriu.

Revista politica.

Afaceri interne.

Intrega presa se ocupă de criza ministerială provocată prin dimisionarea cabinetului Wekerle. Cabinetul si-a prezentat dimisiunea verbalu Monarchului in 1 a c., si totu verbalu a declarat si Maiestatea Sa, ca o primesce, incredintandu pe banul Croatiai Khuen Hedervary cu formarea noului cabinetu. Rugarea formală de a fi absolvați dela por-

tofiurile lor au subscris'o ministrul numai in 2 a c.

Luni diminetă a sosit Maiestatea Sa in Budapesta. La gară a fostu intimpinat de către persoanele oficiose si de către deputati opozitionali, era deputati guvernamentali demonstrative au absentat dela primirea Regelui. Vre-o cateva sute de aderenti ai politiceii lui Wekerle au incercat sa insceneze demonstratiuni in favorul cabinetului dimisionat, dară nu le-a succesu. Dintre acestia, precum spune „M. Hirlap“, candu a trecut pe langa ei Maiestatea Sa, 10—15 persoane au strigat „Abzug“.

Totu Luni a fostu convocat deputati la o sedinta, in care Wekerle a adus la cunoscinta dimisionarea cabinetului, motivele dimisionarii insa nu le-a descoperit din cauza, ca inca nu i-s'a comunicat autograful regal referitoru la primirea dimisiunii. Ugron reflectandu la declaratiunea lui Wekerle intrebă, ca daca nu a sosit autograful pentru primirea dimisiunii, cum umbla Khuen Hedervary sa compuna noul cabinetu? Procedura acesta este neparlamentara. „Pe cine voiti, sa mai faceti nebuni?“ Ugron atacă aspru partidul guvernamentalu si pe președintele dietei, care i-a detrasu cuvintul. Apponyi inca se mira, cum de se incerca compunerea noului cabinetu, pana ce nu-i primita in tota regula dimisiunea celu vechiu. Dieta ia spre sciinta declaratiunea ministrului; asemenea face si casa magnaților convocata Luni totu spre acestu scopu.

In conferinta din 2 a c. a clubului liberalu dandu Wekerle deslusiri cu privire la abdicarea cabinetului a disu, ca guvernul a cerutu dela Corona garante pentru votarea casatoriei civile si in casa magnaților, spre care scopu a propus si cerutu autorisarea, 1. ca sa se denu-mesca trei membri pe viata in locurile vacante din casa de susu, 2) sa se declare Corona, ca in privinta necesitati politice a proiectelor bisericesci consimte cu guvernul si din partea Sa inca doresce, ca acele proiecte catu mai cu-

incepe opulă seă cu o disertatie generală despre „etica la animale“. Din principiile lui fundamentale dice elu, ca resultă cu necesitate, ca etica are sa se ocupe si de activitatea animalelor.

Etica, asa ne invata Spencer, are de obiectu principalu, nu pe cum se dicea pana acum, lucrarea, intru catu provoca complacere, ci preste totu lucrarea, „intru catu aduce urmari bune ori rele pentru alti“.

Daca cercu deci, ca ore cataplasmele reci, o litra de bere buna beuta inainte de pranzu, o petrecere de mai multe septemani la scalti si altele de felul acesta au urmari bune ori rele pentru mine ori pentru alti, acesta va fi o cercetare etica, o cercetare morala-filosofica. Si in chipul acesta s'au inaltat toti medicii si apotecarii la demnitatea de „specialisti“ in ale eticeii!

Spencer se pare, ca a bagatu de samă, ca a dis'o prea mare. De aceea grabesce cu adausul: Insa chiar si daca amu voi sa restringem etica la lucrare, intru catu ea merita lauda ori mustrare, totusi trebuie sa admitemu o „etica a animalelor“. „Caci si anumite lucrari de ale animalelor provoca in noi antipatie ori simpatie. La paserea, care hrănesce pe mueruca sa in timpul, care-lu petrece acesta pe oue, privim cu un felu de complacere. La o cloca, carea

isi negliă ouele, privim cu antipatie hotarita, pe candu pe aceea, care isi apera cu curaj puii, o admiram.“ Așa dice Spencer nu fara adevăru.

Dar pote-se ore dice despre ori care lucrare, care o intimpinam cu simpatie ori cu antipatie, ca ea este moralmente buna ori rea? Daca ar fi așa, atunci e hotarit, ca ocacitul broscelor in nopti linișite de vara este o lucrare nemorală, pe candu dimpotrivă trilul ciocarliei, carea in diminețile de primavară se inalta catre ceru, e o lucrare moralmente buna si virtuosa. La unu riu, care curge maestosu, si in a carui ape se vedu chipuri de coline incununate cu vite, casteluri falnice si cetati bogate, privim cu placere, pe candu dimpotrivă la unu riu, care s'a resculat selbaticu si si-a iesit din alvie si pustiesce cetati si sate si inmorminteză in valurile sale omeni si animale, privim cu ingrozire. De aci sa urmeze ore, ca ruriilor are sa se ascrie moralitate? Ba placerea ori neplacerea, cu care privim lucrarea, nici la omeni nu e de ajuns, pentru ca sa le ascriem moralitate. Arta unui pianistu virtuosu o intimpinam cu placere, era ciocănitulu, care-lu sevaresce unu omu fara de talentu musicalu pe același pianu, lu intimpinam cu neplacere. Resultă ore de aci, ca sa judecamu si asupra caracterului etic

al acestor două lucrari? Nici de cum. Omul acela fara de talentu musicalu pote sa stea pe o trepta cu multu mai inalta a moralitati decâtu virtuosulu celu mai celebru.

Se vede dar, ca Spencer trebuie sa restorne tote vederile etice de pana acum, pentru ca sa ne pota conduce la „etica la animale“.

Dar celebrulu filosofu modernu merge si mai departe si dice: „Atatu lucrari de cele egoistice catu si de cele altruistice (indreptate spre binele comunu) se pot deosebi si la animale ca lucrari bune si rele. O veritā, carea aduna proviantu pe timpul iernei, isi casnigă lauda, pentru ca sevaresce ceea ce o veritā de omenie trebuie sa sevaresca, si din contră despre alta, care a fostu lenesă, nu s'a ingrijitu de proviantu si pere de fome, dicem, ca perirea i-a fostu pedepsa, de care a fostu vrednică.“

Ori si cine are dreptul de a trage la indoela, ca celebrulu Spencer ar fi vedutu vre-o veritā, care tōmna nu si-a adunatu proviantu si in chipul acesta a meritatu, ca Spencer sa o certe. Veveritele sevarescu adevăru intocmai ca si tote celelalte animale ceea ce nu pot sa nu sevaresca. Instinctulu le mană cu necesitate spre ceea ce le este de lipsa pentru subsistinta. De aceea nici nu le laudam ori certam in sensu propriu, intocmai pe cum nu certam calulu,

rëndu să devină legi, și 3) să fie autorisat guvernul, că la casul cându casa de susu de nou ar respinge proiectele votate de dieta țerei, să potă aduce ecilibriul între cele două corpuri legiuitoare prin înmulțirea membrilor ereditari ai casei de susu. După ce Coróna nu a consimțit la punctul din urmă, guvernul și-a dat abdicerea.

Casa magnaților în ședința din 1 a. c. primind nuntul camerei deputaților relativ la a doua votare a proiectului de lege despre căsătoria civilă, a hotărît cu unanimitate, că președintele casei de susu să amâne până la *țimpu oportunu* desbaterea nuntului camerei deputaților. (Cându va fi acel țimpu oportunu?)

Austria.

Sesiunea parlamentară s'a închisă Sâmbătă. În discursul de închidere președintele Chlumecki a comunicat deputaților, că la proxima redeschidere a ședințelor parlamentare se va pune la ordinea zilei raportul referitoriu la reforma justițiară. Cu privire la reforma electorală declară, că atât guvernul, cât și partidele coalițiunii își țin de datorință a promova din toate puterile rezolvirea acestei afaceri. În toate țerile reformele electorale au costat lucru mult și lupte îndelungate. Până ce este la putere partidul liberal, între conducătorii căreia un loc de frunte îl ocupă și dl președinte Chlumecki, nu credem în realizarea unei reforme electorale drepte; dñi liberali, ca pretutindenea, așa și în Austria se tem de lărgirea libertăților publice, și mai ales de ajungerea în număr considerabil a demonstranților în parlament.

Francia.

Cabinetul Dupuy s'a prezentat în cameră cetindu-și programul. Din program nu se pôte sci, ce atitudine va observa guvernul în relațiunea cu partidele parlamentare; se pare însă, că dl Dupuy, deși este radical, totuși va apela la ajutorul elementelor republicane

care spăriându-se a aruncat de pe spinarea sa pe călărețul său. Când sbiciuim un cal orî un câne, nu o facem acesta, pentru că ar merita pedepsă, — căci pedepsă presupune o vină, ăra vină își pot câștiga numai ființele libere, — ci sbiciuim calul și cănele, pentru ca să-i dresăm.

Dar lucrarea, carea o implinesce verita, cându își adună proviantu, nu o numim ăre bună? Chiaru așa. Însă nu totu, ce e bun, e cu o cale și moralmente bun. Estensiunea conceptului *bun* e adecă cu multu mai mare ca a conceptului *moralmente bun*. Unu orologi, unu cuțit, o vijlă, o călărie se pot numi bune cu același dreptu, cu care se numesc bune unu sezon petrecut la scaldă orî o medicină, fără de nici o considerare la moralitate, numai să conducă la scopul acela, căruia au să servescă. Așa dară cându din faptul, că lucrarea animalelor o numim bună, conclud Spencer, că lucrarea aceea este morală, comite o confundare de concepte, carea nu e vrednică de o filosofie așa de serbătorită ca filosofia modernă darwinistă.

(Va urmă.)

mai moderate, cari dispun de majoritate în cameră. Noul cabinet promite, că va îngriji de susținerea ordinii în țară și de respectarea legilor, va lucra pentru dezvoltarea instituțiilor democratice, se va sili, să resolve cestiunile referitoare la finanțele statului și la sörtea lucrătorilor. În afacerile politice externe cabinetul va continua observarea atitudinii de până acum.

În cameră s'a formatu o nouă grupă republicană, luându numele de „Uniunea progresistă“.

Italia.

La inițiativa lui Imbriani 162 deputați au subscris și prezentat în parlament următorul proiect de rezoluțiune:

„Conformu principiilor de drept publicu, căroră are de a-și mulțami Italia esistența sa, camera își exprimă intima sa simpatie față cu poporul român, care într'unu modu atâtu de nobil și cu atăta bărbăție își apără libertatea și originea sa latină.“

În ședința din 4 a. c. camera a primitu cu majoritate de voturi propunerea ministrului Crispi referitoare la regularea finanțelor. Anume dl Crispi a propus, ca să se esmită o comisiune de 18 membri, care până în 30 Iuniu să păsescă cu unu proiectu de lege, prin care să se reducă cheltuelile publice.

Cu greu credem, să succedă curându în Italia restabilirea ecilibriului în finanțele statului. Poporul e sărac, ăra cheltuelile cu susținerea miliției numeroșe sunt prea mari pentru o țară ca Italia.

Dl Crispi combaterea propunerii sale din partea mai multor deputați, cari în alte cestiuni spriginesc guvernul, și primirea lui numai cu o majoritate neînsemnată le-a privit ca votu de neîncredere din partea camerei, din care causă în ședința următoare și-a datu dimisiunea împreună cu întregul cabinetu.

Regele, care a primitu abdicerea cabinetului, a chemat la sine pe Rudini și Zanardelli, cari însă nu s'au angajat la compunerea noului cabinetu. Probabilu, că ăra Crispi va fi încredințat cu formarea cabinetului. E lătită părerea, că Crispi și-ar fi dat dimisiunea, ca pe calea acesta să pună capet desbaterilor referitoare la budgetu și să se scape de Sonino, ministrul de finanțe, a căru proiecte financiale nu-i convineau, apoi ajutat de elementele mai moderate ale opoziției libérale totu dñsul să fie capul noului cabinetu.

Bulgaria.

Dimisionarea cabinetului Stambulov a produs mare senzație în tota țara și a dat ansă la demonstrații în mai multe locuri. Noul cabinet l'a compus Stoilov, care a mai fost ministru și pe țimpul principelui Alesandru. Elu e ministru-președinte și de interne, Radostafov e ministru de justiție și ad interim de instrucțiunea publică, Gueschov e ministru de finanțe, Toncev de comerț și colonelul Petrov de rășboi.

Noul cabinet în 3 a. c. a notificat reprezentanților diplomatici ai pu-

terilor străine constituirea sa și a dat în întreg țara mandate riguroșe pentru conservarea ordinii. Comandanților militari li-s'a demandat, să dea ajutoriu auctorităților civile, ăra prin orașe poliția a fost înlocuită cu miliție. O proclamațiune provocă poporul, să se rețină dela demonstrații, cari cu toate acestea se continuă. În Sofia poporul atacă și insultă pe stradă pe ministri și pe unii membri ai sobraniei.

Corespondințe.

Indolă 1 Iuniu 1894.

Clarissime Domnule!

Talburat în internul meu am veditu o corespondință apărută în Nr. 18 a. c. a prețitei-vă fœ „Unirea“ de dto 24 Aprilie 1894 subscrisă de viceprotopopul Georgiu Suciu, în care numesc pe unu fiu de protopopu cu o caracteristică așa frumoșă de „ăre riosă“, care l'ar fi tratat la comitat. Eă, care-su fiu de protopopu, mă simt desonorat, ma chiaru sguiduit și neliniștit în inima-mi, așa cred, până acum nepetată: voescu a sci, că pe mine mă înțelege acel protopopu, or pe unchiul meu Ioan Vlassa protopretore în Câmpeni, totu în acestu comitat Turdariașu, care asemenea este fiu de protopopu? Căci pe alți nu sci în tota împrejurimea noastră a-i socoti, flă provocă, să dea cu numele pe acea „ăre riosă“, care atunci ar fi nu numai riosă, ba și călbejșă; în casu contrariu flă numesc de om mincinos și rău voitorul unu poporan alu său, care totdeuna l'a stimat și onorat, de cându a pășit în parochia sa — se simte vătemat.

Ar put domnia sa, dacă chiaru voescu a-lă cunșce lumea de om învătăt, să scrie prin fo lucruri științifice și raporturi adevărate și drepte, să nu umble a scociori în onărea ăre cuiva, care la totu omul cu simț e scumpă, precum cred, că și domnia lui și-o ar socoti pe a Dniei sale!!!

Vă rog, Clarissime, acestea șiruri a le publica în prețita-vă fœ „Unirea“ câtu mai curându, căci pôte și până acum am cam întârșiat, de ărece am sciut târșiu neavându fœa, . . . altmintrea la casu contrariu isă necesitat a-lă provoca în alte diare pôte curat politice.

Traian Vlassa.

Colecta pentru gimnasiul din Blașiu.

Suma din nrul 24. fl. 17641.65

Aron Boer prot. în Aiud a colectat:

6. Din M. Beldiu pe l. Nr 212 dela:

Ioan Marian	fl.	3.—
Iosif Raț	„	1.—
Radu Ioan	„	1.—
Radu Petru I. Todor „	„	1.—
Radu Vasilie I. Todor „	„	1.—
Radu Simeon	fl.	8.—

Trifon Miclea protobresbiter în Uzdin a colectat dela:

Trifon Miclea	fl.	5.—
Biserica	„	2.—
„Concordia“ institut de credit	„	2.—
Paul Miclea primar	„	2.—
Procopie Teran episcop	fl.	12.—
„Satmareana“ Institut de credit și economii în Sein	fl.	50.—

Ioan V. Rusu prot. Sibiului mai trimite

1. Din <i>Ludoșul mare</i> pe l. Nr 763 dela:			
Alesiu Stăteu preot . fl.	1.—		
Ioan Donnariu	—50		
Ilie Tănase	—30		
Ilie Mirion	—30		
George Tănase	—20		
Ioan Roșca	—30		
Nicolae Tănase	—30		
Ilie Tănase inv.	—40 fl.	3.30	
2. Din <i>Racovița</i> pe l. Nr 70/b dela:			
Petru Florian paroch fl.	4.—		
Ana Florian preotésă „	1.—		
Valeriu Florian preot „	2.—		
Maria Florian preotésă „	1.—		
Biserica gr. cat.	2.— fl.	10.—	
Ioan Căndea protopop in Avrig . . . . . fl.	1.— fl.	1.—	
Simeon Balya preot in Săpînța a colectat dela:			
Paul Mihálka . . . . . fl.	2.—		
Mihail Mihálka	1.—		
Antoni Huban	2.—		
Ioan Ivasco	2.—		
Ioan Doros	1.—		
Basilu Lazar	2.—		
Vasilu Csora	1.—		
Dionisiu Veress	1.—		
Vasilu Ivasco	1.—		
Georgiu Hápka	1.—		
Ioan Koman	1.—		
Mihail Șerban	—50		
Iosif Buzeskó	1.—		
Tóder Stan cur. II	—50		
Biserica	—50		
Emiliu Huban	1.—		
Colectantele	2.— fl.	20.50	
Artemiu Codarcea vprot. Giurgeului trimite pe l. Nr 487 dela:			
Avram Vlad preot in Alfalău . . . . . fl.	7.— fl.	7.—	
Ștefan Cămpian vprot. Ibașfalăului trimite pe l. Nr 510 dela:			
Ștefan Cămpian vprot fl.	20.—		
Ioan Pop preot in Agrișteu	1.—		
Teodor Avram par. in Biertan	1.—		
Nic. Litchirie paroch in Coșca mare	1.—		
Petru Comes preot in Coroiu	1.—		
Nicolau Roman coop. și Ioan Roman par. in Ernea săsescă	2.—		
Georgiu Vamoș preot in Giacoș	1.—		
Nicolau Galea par. in Hundorf	1.—		
Aureliu Pop par. in Lepindea	1.—		
Nicolau Muntean par. in Noul săs.	1.—		
Ioan Isip par. in Sântiona săs.	1.—		
Ștefan Secetă par. in Șaroșul săs.	1.—		
Teodor Borza par. in Valhdid	1.—		
Nicolau Maior par. in Vam. Odriheiu	1.— fl.	34.—	
Iacob Lugoșan prot. Turdei a colectat.			
1. Din <i>S. Martinul deșert</i> pe l. Nr. 798 dela:			
Ales. V. Balint preot fl.	1.— fl.	1.—	
2. Din <i>Filea inf.</i> pe l. Nr 803 dela:			
Ioan Găbudean preot fl.	2.—		
Ioan Vomir	—50		
Casian Bunea	—25		
Gavrilă Szima	—50		
Simion Irimie	1.—		
Nastasia Marcu	—50 fl.	4.75	
3. Din <i>Filea sup.</i> pe l. Nr 804 dela:			
Anica Corpădean . . . . . fl.	1.—		
Ioan Dumitru	1.— fl.	2.—	
Basilu Masca a colectat dela:			

Iosif Albon din Tri-tul sup. . . . . fl.	2.—		
Ales. Albon din Tri-tul sup. . . . . „	3.— fl.	5.—	
Din comuna Săliște	2.40 fl.	2.40	
		Suma fl.	17802.60

Colecta cruceriului.

La colecta cruceriului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii“ din 1891 au sosit:

În Arhiepiscopă. Protopopiatul Pogăceleii: Parochia *Velcheriu* pe 1894 13 fl. 50 cr. — Protopopiatul Roșia mont.: Parochia *Bucium-șesa* pe 1894 7 fl.

Până acum a încurs de totu suma de 1,747 fl. 67 cr.

Noutăți.

Școala de fetițe din Blașu, pe cum am anunțat cu altă ocaziune, are să se lărgescă prin ridicarea unei noue aripi la internatul de fetițe „Vanceanu“. Pétra fundamentală a nouei aripi s'a pusă deja în 27 Maiu cu solemnitate cetindu-se rugăciunile prescrise la zidirea casei noue. Noua aripă se ridică în meșina de cătră seminariul teologic al internatului de fetițe și va consta din 6 sale spațioase destinate pentru prelegeri. Edificarea înainteză repede și pe 1 Septembrie are să fie terminată. Prin ridicarea acestei aripi, care costeză cam 14,000 fl., câștigă forte mult internatul, în a cărui localități se țineau până acum prelegerile. Se sperază, că direcțiunea institutului nu va mai fi în neplăcuta pusețiune, ca din lipsă de spațiu să fie silită a nu împlini dorința mai multor părinți, cari au cerut să fie primite copilele lor în acestu institutu, unde se pune unu deosebitu pondu pe educațiunea religioasă-morală și practică a fetițelor române.

Censură de profesor. M. O. D. *Teodoru Bulcu*, vicerectoru alu „Internatului Pavelianu“ de băieți și profesorul gimnasialu în Beiuș, în 26 Maiu a făcutu la universitatea din Budapesta censură de profesor din limba și literatura română și latină.

Esamenul de maturitate scripturisticu la gimnasiul superioru gr. cat. din Blașu s'a ținutu în 16, 17, 18, 19, 21 și 22 Maiu, era celu verbalu în 5, 6 și 7 Iuniu. La esamenul scripturisticu s'au însinuat și au fostu admiși 28 studenți absolvuți de clasa a VIII-a gimn., anume 25 din cei ce au absolvatu în an. scol. 1893/4, era 3 din cei ce au absolvatu în 1892/3. Dintre acești 28 cădendū 5 la esamenul scripturisticu, la celu verbalu au fostu admiși 23, declarându-se 4 eximio modo maturi, 6 bene maturi, 8 maturi, 4 cădendū din câte unu unu obiectu (1 limba română, 1 limba latină, 2 limba germană) au fostu îndrumați la esamenul corectoriu după trei luni, era 1 cădendū din mai multe obiecte numai după 1 anu se va admite la repetiția esamenului.

Atentat în Blașu. Nu înzădaru s'a înmulțitu gendarmeria și s'a adusă miliție în Blașu. Se aștepta numai, ca ore cine să arunce o schinteă „în materia revoluționară, ce e grămădită în Blașu“, în acestu „cubū alu dacoromânismului“. Și schinteaua s'a aruncat. Asupra trenului, care trecea pe la meșu de și pe lângă Blașu cătră Brașovu în 6 a. c., s'a făcutu atentat. O petricică a sburat întru unu vagonu și a lovită pe unu căleuz. Trenul fiesce că îndată s'a opritu, și apoi s'a început vîntătorea după românul „anarchistū“. Organele, cari vegheză în Blașu, ca românii nu cumva să cuteze a cere dreptate, au și prinsu pe unu băetu, acela însă a dișu, că altulu e făptuitorulu. L'au întrebatu, că unde e, și băetu a răspunsu, că la școlă. Au și pornit cu băetu, lucru fiesc, că la școala românescă. Dar băetu l'a luminat, că atentatorulu petrece acum sub unu coperișu cu protopretorul nostru celu cu multu tactu, adecă — în școala cultur-egyletulu, carea e într'o casă cu pretura. S'a aflatu, că atentatorulu a fostu unu băetu ungușu. Împrejurarea asta să nu impedece

însă de locu pe Pázmány Dénes intru a scrie în „Magyarország“ o novelă interesantă despre „atentatul din Blașu“.

Derailarea de tren. Duminecă sara la 9 ore trenul de persoane Nr. 506 a derailat între stațiunile Cluș și Apahida. S'au rănit vre-o 40 de persoane, dintre cari unele forte greș. Causa derailării nu se scie încă, cercetarea decurge. Lui „Egyetértés“ i-s'a comunicat, că s'ar fi intenționat unu atentat în contra oșpeților, cari se întorceau dela adunarea kulturegylet-ului ținută Duminecă în Turda; dară până acum nu s'a constatat nimicu, ce ar pute justifica acestă faimă. Precum am înțelesu noi, în urma ploilor pămîntulu s'a miuită și aședat tare, și acestă a avut ca urmare cufundarea șinelor, prin ce s'a provocat catastrofa.

Din România. Sentința din Cluș în procesul Memorandului a produs o mișcare vie în totă româniea. Întrégă presa din România a îmbrățișat cu interes și căldură cauza Transilvanenilor. Studenții universitari au aranjat meetinguri imosante în Bucuresci și Iași spre a protesta în contra sentinței din Cluș. Domnișorele române s'au constituit în o societate cu scopul de a promova și ele prin colecte ținta urmărită de „Liga culturală“. Diarul „L'Independence Roumain“ a deschis colectă spre a înființa unu fondu de 200,000 lei, din cari să se ajute familiile Românilor din Ungaria, cari voru fi închiși pentru ținuta lor politică-națională. Studenții universitari au hotărît, să înființeze unu organu de publicitate săptămânal intitulat „Tinerimea“, care va fi pus cu totul în serviciul cauzei noastre. Totu studenții universitari au hotărît: 1. a convoca toate asociațiunile studentesce din Europa la Bucuresci spre a discuta cestiunea națională; 2. a lucra printr'o agitațiune continuă și resolută la deșteptarea spiritului și consciinței naționale ca singura cale, ce ne rămâne deschisă pentru a ne apăra viața și esistența nemului.

Liga din Paris. Totă presa europeană simpatizează cu Românii, le apretieza lupta politică și-i încurajeză. Agenții de presă ai guvernului ungurescu, cari colindă orașele mari și cărcă, să ne discrediteze, nu mai află nicăiri credemintu, ci sunt discreditați cu desevarșire. Pentru ca cestiunea română să devină totu mai cunoscută, s'a înființat în Paris o ligă, în fruntea căreia stă renumitul bărbatu de stat, filosofu și fostu ministru Jules Simon, avendū de secretari pe dñii Moroianu, Ocașanu și Cantili. Liga din Paris va promova cauza română pe cale socială, prin adunări și prelegeri publice, prin broșure și diare.

Operațiune chirurgicală delicată. Dl Dr. Alesandru Popu, medicu archiepiscopescu în Blașu, care și în trecut a dat dovești destulu de strălucite despre capacitatea și dexteritatea sa în arta medicală, în zilele trecute a redatu vederea unu omu bătrănu, care deja de trei ani orbise cu totul. Acesta este învățătorulu pensionat din Galda-de-susu (comit. Albei inf.) Constantin Bălașu, care din cauza albeței sure (catharacta senilis) orbise de amindoi ochi. Înainte de acestă cu trei săptămâni veni la dl Dr. A. Popu rugându-l, să-l opereze. Dl Dr. Popu a și întreprinsu delicata operațiune a ochiului curățindu-l de albetă și providendū pe pacientu cu toate cele de lipsă în decursul tractării medicale, care a durat preste două săptămâni. Operațiunea cu atât era mai grea, cu câtu pacientulu este deja de 65 de ani. De presentu el redobândindu-și vederea s'a dusu acasă. Grijea arătată de dl Popu întru vindecarea și provederea cu viftu și alte lucruri de lipsă a pacientului său vorbesc de sine și nu au lipsă de nici o laudă.

Anunț. „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Blașu își fea vocea a aduce la cunoscința P. T. Publică, cumcă „maialulu“ deja anunțat pe 27 Maiu a. c. și-l va ține a două di de Rusali, adecă la 18 Iuniu a. c. în „grădina Comșa“, la care toți, cei ce au primit invitări de mai înainte, sunt rugați a participa. *Comanda supremă.*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XXII.

Epilog.

(Fine).

III. Cu privire la primirea sinodului dela Tridentă de către conciliul provincială ținut sub Mitropolitul Vancea la 1882 dlă N. Densușană se exprimă astfel:

„În ce privește conciliul dela Tridentă, acesta se ținu la anulă 1543—1563 pentru delăturarea reformatiunii începute totă din cauza diferiteloră abuzuri ale bisericei catolice. Acestă conciliă defini de nouă tôte punctele, tôte dogmele credinței catolice, și votă o mulțime de decisiuni, de mare gravitate în ce privește supunerea și administrațiunea bisericească. Însă Frânciă, statulă celă mare catolică protestă în contra acestui conciliă. Decretele acestui conciliă nu fură primite nici chiară în Italia preste totă loculă. Regatulă Neapolitană protestă în contra loră, eră în Spania, în țara acēsta eminamente catolică, conciliulă dela Tridentă fu primită cu mari restricțiuni, numai întru câtă decisiunile sale nu voră fi în contradicere cu legile statului. Preste totă în Frânciă, în Germânia și în Ungaria conciliulă dela Tridentă nu fu primită de locă, și singură numai dispusețiunile, ce privescă credința se introduseră în decursulă timpului într'ună modă tăcută încetulă cu încetulă și în țerile acēste.

„Ce făcu însă conciliulă dela 1882? Spre a da o dovadă de lipsa sa de politică bisericească, conciliulă dela 1882 fără să existe nici o necesitate saă interesă mare bisericească, primi tôte dispusețiunile dogmatice, ierarhice și administrative ale conciliului dela Tridentă, dela alfa până la omega, precum nu le primise Spania, nici Frânciă, nici Italia, nici Germânia, nici chiară Ungaria.“

Fără a esagera amă pută să dicemă, cumcă în șirurile acēste se cuprindă atâtea neadevăruri, câte cuvinte, și anume:

1. Nu este de locă adevărată, că conciliulă dela Tridentă „defini de nouă tôte punctele, tôte dogmele credinței catolice“. Chiară dimpotrivă, conciliulă dela Tridentă defini numai punctele și dogmele atacate de protestanți, cum suntă Sacramentele, Justiificațiunea, S. Scriptură, Cultulă sfinților. Cu alte puncte și dogme de credință nu s'a ocupat conciliulă dela Tridentă de locă, despre ce dlă Nic. Densușană de minune ușoră se pôte convinge luândă în mână decretelă acestui conciliă, pe cari altcum tare credemă, că nu le-a vădută nici cândă.

Punctele și dogmele credinței definite în conciliulă dela Tridentă însă nu fură atunci definite de nouă în înțelesulă, ca și cum acele puncte și dogme și mai înainte ar fi fostă definite în vre-ună conciliă ecumenic, și acum celă dela Tridentă le-ar fi definită din nouă. Căci punctele și dogmele definite la Tridentă au fostă mai totă de acele, cu cari până atunci nu se ocupase mai nici ună conciliă ecumenic, fiindă că până la protestanți nimeni nu le atacase.

Și așa în cuvintele puține de mai susă ale dlui N. Densușană se cuprindă de odată două neadevăruri grosolane istorice, și anume:

a) Că sinodulă dela Tridentă ar fi definită tôte punctele și dogmele catolice, și
b) că pe acele le-ar fi definită de nouă, ca și cum tôte ar mai fi fostă definite în vre-ună conciliă ecumenic.

Spre orientarea dlui N. Densușană pentru viitoră îi observămă, că sinodulă dela Tridentă cu privire la definirea dogmeloră a observată praxa veche bisericească, adecă a definită numai pe acele, cari fură atacate atunci, fără a se estinde la altele.

2. Nu este adevărată, ce dică dlă N. Densușană, că „Frânciă, statulă celă mare catolică protestă în contra acestui conciliă“. Căci decretelă dogmatice ale conciliului dela Tridentă în Frânciă fură primite numai decătu necondiționat. Ce se ține însă de decretelă disciplinare ale conciliului acēstaia, și acele fură în Frânciă primite pe încetulă,

căci guvernul francesă la începută nu fi conveniră decretelă sinodului dela Tridentă, prin cari autoritășii bisericești fi dede putere de a pedepsi și cu bani și închisore, mai departe nu-i conveni decretulă în contra duelanșiloră, secundanșiloră, concubinariloră și adulteriloră, dară mai cu samă nu fi conveni acea, că sinodulă dela Tridentă spre a păstra doplină libertate celoră ce se căsătoresc, nu poștia și învoirea părinșiloră, cum o poștiaă legile franceze.

3. Nu este adevărată, ce dică dlă N. Densușană, că „decretelă acestui conciliă nu fură primite nici chiară în Italia preste totă loculă“, și că „regatulă neapolitană protestă în contra loră“, căci decretelă dogmatice în Italia pretutindenea fură primite necondiționat. Asemenea și celea disciplinare, și chiară și Filipă II regele Neapolului lăsă să fie publicate în regnulă neapolitană cu clausula „în câtă prin ele nu se vatămă drepturile regesci“, căci regele neapolitană ca „legatū apostolică“ își arōgă unele drepturi față cu biserica, cari alți monarhi nu le aveau. Totă cu asemenea clausulă fură publicate decretelă și în Spania și Niederlanda pe atunci supuse lui Filipă II.

4. Nu este adevărată, că, pe cum dică dlă N. Densușană, „în Germânia și Ungaria conciliulă dela Tridentă nu fu primită de locă etc.“, căci în țerile germâne supuse imediată împăratului romano-germană fură publicate decretelă sinodului dela Tridentă încă sub împăratulă Maximiliană II (1564—1576), eră ceialaltă principă catolicei germâni primiră decretelă dela Tridentă în dieta dela Augsburg din 1576. Eră ce se ține de Ungaria, sinodulă națională dela 1611 ținută în Tyrnavia sub Primatele Forgách se supuse întru tôte decreteloră sinodului dela Tridentă.

Altcum decretelă unui conciliă ecumenică au valore pentru toți fii bisericești, chiară și dacă vre-unul principe i-ar fi neplăcut. Acestă este principulă bisericei catolice. Numai biserica servilă bizantină s'a îndatinată a poști, ca decretelă sinodeloră să fie aprobate și de suveranulă țerei, dacă e vorba, ca să aibă valore.

5. Nu este adevărată, că, precum dică dlă N. Densușană, conciliulă provincială dela 1882 ținută sub Mitropolitul Vancea pe lângă dispusețiunile dogmatice ale sinodului dela Tridentă ar fi primită și dispusețiunile „ierarhice și administrative“ ale acestui conciliă, căci în profesiunea de credință a sinodului provincială dela 1882 eo ipso, că e profesiune de credință, suntă cuprinse numai dispusețiunile dogmatice, și cele „ierarhice și administrative“ sau disciplinare nu se amintescă nici barēm cu ună cuvintă. Cine a și audită, că în o profesiune de credință să se cuprindă și dispoșiuni disciplinare?

Ca dlă N. Densușană să se convingă, cumcă sinodulă provincială ținută sub Vancea la 1882 a primită numai „dispusēțiunile dogmatice“ și nu și cele „ierarhice și administrative“ sau disciplinare ale conciliului dela Tridentă, ne provocămă la ună documentă, pe care dănsulă de bună samă nu-lă va excepționa. Acestă este profesiunea de credință din sinodulă provincială ținută sub Vancea la 1882 și tipărită în Gherla, după care preoșii nouă ordinașii ai diecesei de Gherla, ca și cei din cealalte diecese unite, după chirotonire depunū profesiunea de credință. În profesiunea acēsta de credință, unde este vorba de sinodulă dela Tridentă, apriată se dică în notă, că la noi e primită numai în cele dogmatice.

Și apoi spre liniștire fi mai spunemă dlui N. Densușană, că „dispoșiuniile dogmatice“ ale sinodului dela Tridentă le-au primită și neunișii în sinodulă dela Constantinopolă (1639), dela Ierusalimă (1672) și Iași (1642) prin osândirea învățăturiloră protestante ale Patriarchului Cirilă Lucaris, care voia, ca să calvinescă biserica răsăritulă. Eră ce se ține de „dispusēțiunile ierarhice și administrative“ sau disciplinare dela Tridentă,

nici nu este lipsă să se primescă „en bloc“ în Mitropolia de Alba-Iulia, căci unele din ele astădi suntă anticuate, ér altele presupună o desvoltare istorică diversă de a bisericei românesce unite, diu care pricină multe suntă pentru noi superflue, eră altele nu se nimerescă pentru noi de locă.

IV. Cu privire la conciliulă Vaticană se exprimă dlă N. Densușană astfel:

„Venimă acum la conciliulă dela Vaticană ținută în anulă 1869—1870. Acestă este conciliulă, care defini dogma de infalibilitate a Papei. (Dlă Nic. Densușană, ca în multe alte locuri se exprimă și aci rōu, căci vre să dică: dogma despre infalibilitate a Papei, și nu dogma Papei despre infalibilitate, cum a dăsu.) Se scie, că la acestă conciliă nu luară parte episcopii orientului, și chiară din cei 1044 de prelași catolici, cari fură chemași la acestă conciliă, de abia se înfățișară 723—744, eră dintre aceștia 137 episcopi se declarară în contra infalibilitășii.“

La acēste fi replicămă dlui N. Densușană spre orientare pe scurtă următoarele:

1. Nu este adevărată, că la conciliulă din Vaticană „nu luară parte episcopii orientului“, căci episcopii uniși ai orientului au luată parte, și chiară și doi episcopi români, adecă Mitropolitul Vancea și episcopulă Oradei mari Iosifă Pap Szilágyi. Episcopii neuniși ai orientului n'au luată parte. Au fostă însă și ei invitași. Dacă cu tôte acēste n'au voită a lua parte, ecumenicitatea conciliului prin acēsa nu suferă nimic, precum n'a suferită nimic ecumenicitatea celoră dintăi sinode ecumenice din răsărită, cu tôte că episcopii apusului mai de locă n'au luată parte la ele.

2. Împrejurarea, că nici episcopii catolici n'au luată toți parte, asemenea nu altereză de locă ecumenicitatea, căci până acum nu a fostă și mai că nu va fi nici în viitoră nici ună conciliă nici în răsărită, nici în apusă, la care să se fi prezentată toți episcopii. Ba în răsărită au fostă sinode ecumenice și de acele, la cari nici barēmă majoritatea episcopiloră n'a fostă de față. Așa la sinodulă II ecumenică saă I dela Constantinopolă s'au prezentată numai 150 episcopi, și toșii și însăși Pravila ilă consideră și venereză de ecumenică.

3. Împrejurarea, că 137 episcopi „se declarară în contra infalibilitășii“, nu altereză de locă valorea decisiunii conciliare, căci opusețiune dogmatică a fostă chiară și în conciliile cele mai însemnate, cum este celă I dela Nicea. Afară de acēsa cei mai mulți dintre cei 137 episcopi nu se declarară în contra infalibilitășii ca atare, ci numai erau de părere, că nu este acomodată timpulă pentru promulgarea ei. Între acēștia a fostă și Mitropolitul Vancea.

4. Despre proclamarea „dogmei de infalibilitate“ în conciliulă din Vaticană dlă Nic. Densușană la pag. 7 dică, că a fostă victoria cea mai mare a Iesuitiloră. La acēsta spre orientare fi replicămă dlui N. Densușană numai atăta, că în decursulă conciliului celă mai mare inamică ală „dogmei de infalibilitate“ a fostă Iesuitulă belgiană P. De Buck.

V. Despre sinodele „bisericei răsăritulă“ se exprimă dlă N. Densușană astfel: „În biserica răsăritulă nu se mai pôte admite absolută nici ună sinodă altulă particulară ori ecumenică (afară de cele 7 din cei 8 seculi primii) fără de a răsturna întrăgă doctrina bisericei răsăritulă.“

Slabă este informată dlă N. Densușană despre „biserica răsăritulă“. Căci biserica unită a răsăritului așa ceva nu a susținută nici cândă. Ce se ține însă de biserica neunită a răsăritului, dacă dlă N. Densușană o ar cunoscă cum se cuvine, ar trebui să dică despre ea, că de cândă s'a desbinată, însăși ea nu scie, că ce ține despre sinodele ecumenice și particulare. Căci unil teologi grecesci în adevără susțină despre sinode acēsa, ce dică dlă N. Densușană. Alți însă învașă

contrariul, érá praxa istorică este chiar contrară aserțiunii de mai sus. Aşa cele 3 sinóde din secolul al 17-lea amintite în punctul IV, anume dela Constantinopol, Ierusalim şi Iaşi, în cari fu condamnatu Ciriil Lucaris, s'a ținut în timpul mai nou, şi totuşi decisiunile dogmatice ale lor sunt primite în tota biserica răsăritului „fără de a răsturna întregă credința bisericei răsăritului”. Apoi dl. N. Densuşanú pöte n'a auditu nimic despre säborul dela 1655 şi altul dela 1666 ținute în Moscva împotriva ereticilor răscolnici, cari au pronunțat asupra ereticilor acestora anatema chiaru ca şi cele 7 sinóde ecumenice dela început, şi de atunci anatemişai sunt pretutendin în „biserica răsăritului”. Érá în anii trecuți va fi cetit şi dl. Densuşanú prin fo, cum s'a ventilat cestiunea unu sinodü ecumenicü alü bisericei neunite „fără de a răsturna întregă credința bisericei răsăritului”.

Altecum nu putem aştepta, ca dl. Densuşanú să cunoscă biserica neunită a răsăritului, în care n'a crescut, dacă nu cunoscă nici pe cea unită, în care a crescut.

VI. Mai amintim încă vre-o două trei curiosități istorice şi juridice de ale dl. N. Densuşanú.

La pagina 15 ăice dînsul din cuvîntu în cuvînt: „În biserica română s'a păstrat . . . . comunitatea limbei.” Ca să nu lungim vorba, dle N. Densuşanú, aceste sunt vorbe góle! Cum ne-a putut păstra biserica română comunitatea limbei, când pînă în timpul târziu în cöce limba bisericei române a fost limba slavică? Comunitatea limbei ne-o ad păstrat alte împrejurări, cari nu le putem espune aci, érá mai pe sus de tóte ne-o a păstrat geniul tenace alü poporului român. Biserica bizantină nu are în privința păstrării limbei române absolutu nici unü merit.

La pag. 14 şi 15 dl. N. Densuşanú vorbesce despre independența bisericei din Mitropolia de Alba-Iulia, „care a fost apărâtă, cu o rezoluțiune demnă şi bărbătescă atît în timpurile nefericite ale națiunii noastre, cându Papii dela Roma ațîțau pe regi Ungariei cu resbelu de exterminare asupra poporului nostru, ¹⁾ cît şi în timpul persecuțiilor lor calviniste din Transilvania.”

Erăşi vorbe góle, ca şi mai sus. Am fi în dreptu să întrebăm pe dl. N. Densuşanú, că unde sunt documentele acele istorice, din cari se vede, că „Papii dela Roma ațîțau pe regi Ungariei cu resbelu de exterminare asupra poporului nostru”? Numai nu va cuteza a se provoca la scrisörea Papei Gregoriu IX. dela 1234 cãtră Bela regele Ungariei? Fiindu că însă atari documente nu va puté aréta nici cându, trecem preste ele cu cuvintele lui Dante: *Guarda e passa!* Érá ce se ține de „rezoluțiunea demnă şi bărbătescă”, cu carea fu apărâtă independența bisericei noastre „în timpul persecuțiilor lor calviniste din Transilvania”, fi cităm dl. N. Densuşanú cuvintele unu mare istoriografu român, anume ale lui George Barițiu, care cu privire la „rezoluțiunea demnă şi bărbătescă”, cu care fu apărâtă independența bisericei noastre „în timpul persecuțiilor lor calviniste din Transilvania”, se exprimă astfel:

„O împrejurare pöte să supere pe istoricul român, (pe dl. N. Densuşanú nu-lu supără, căci nu este istoric român,) care se va fi ocupând cu istoria reformatiunii, érá aceea este, că începîndu dela 1566 pînă la 1670 nu dai în tota istoria Transilvaniei preste vre-unü nume de preotü, călugărü sau episcopü românü gr. răsăritenü, care să-şi fi apărât dogmele credinței sale bărbătesce chiaru şi cu pericolul vieții. . . .” ²⁾

¹⁾ Minunatü se exprimă dl. N. Densuşanú. Cuvintele dînsului ăicü, că *Papa a pornit resbelu asupra regilor Ungariei, ca pe aceștia să-i scöde asupra poporului nostru, căci acesta însému a ațîțat pe cineva cu resbelu asupra altuia. În faptü însă vre să ăică, cumcă Papa a ațîțat pe regi Ungariei la resbelu asupra poporului nostru. Asta vine de acolo că preste totü dl. N. Densuşanú are o limbă românescă slabă şi confusă. Am puté face unü buchetü minunatü numai din cercetarea dînsului.*

²⁾ Părți alese din ist. Transilvaniei t. I. pag. 150.

Cu asta credem, că va fi multămit şi dl. N. Densuşanú, şi de le cetia înainte de a scrie, n'avea lipsă, să i-le cităm noi.

Încă una, şi apoi terminăm, cu tóte că fi stăm dl. Densuşanú la dispoziție, dacă mai are voe a juca rola „istoricului” şi teologului „ortodoxü unită” cu principii calvinesti. La pagina 3 din cercetarea sa cetim următoarele:

„Érá ce ne spune în acéstă privința distinsul profesorü, istoricü şi astăzi vicariü mitropolitanü I. M. Moldovanü.”

Noi scim, că Rssimulü I. M. Moldovanü este vicariü capitularü, şi nu vicariü mitropolitanü, căci nu ține locul Mitropolitului, ci locul capitului din Blăşu. Multu amü da, dacă dl. N. Densuşanú ne-ar aréta numai unü singurü actü, în care Rssimulü I. M. Moldovanü este scris ca vicariü mitropolitanü. De cându s'a introdus la noi instituțiunea capitulelor, de atunci după praxa apusului puterea jurisdicțională episcopescă pentru diecesă în timp de sedisvacanță trece la Capitulu, care își alege pentru deprinderea acelei puteri unü vicariü, numitü capitularü. Aşa după mörtea episcopului Bobü au fost vicari capitulari canonicii Caianü, Dr. Filipanü şi Lemeni, după abdicerea episcopului Lemeni a fost vicariü capitularü canonicul Constantinü Alutanü, după mörtea Mitropolitului Şuluțü canonicii Alutanü şi Cipariü, érá după a lui Vancea canonicul I. M. Moldovanü. Aşa a fost şi în diecesele sufragane de Orade, Lugosü şi Gherla. Nu s'a numitü însă acestü vicariü nici cându nici vicariü episcopescü, nici mitropolitanü, căci nu a fost aşa ceva, ci totdeauna s'a numitü aceea, ce a fost, adică vicariü capitularü.

Se vede şi din acésta, ce temeinice cunoscințe juridico-canonice are dl. N. Densuşanú.

Închiam scurtü! O scriere aşa superficială şi totodată aşa efrontă ca „cercetarea” dl. N. Densuşanú în tota literatura românescă nu se mai află, şi în interesul nostru culturalü amü dorü, ca nici cându să nu se mai afle.

Timpulü ține mai multu ca noroculü.

(Fine.)

Scrisörea era schimonosită, dar elü totü ghici mâna generalului. Trémura în totü trupulü.

„Elü scie totü!” murmură în sfârșită. „Afurisitulü de bătrânü i-a spusü! Unü omü cu vederi largi ca generalulü totü nu trebuia să-i dea credemintü așa de grabă. Şi nici nu i-ar fi datü, de nu avea vre-o dovadă. Ce doveđi să fie aceste? Nu se pöte, nemerniculü mințesce! Şi cu tóte acestea. . . . Orü pöte vre-unü spiritü rău le desgröpă din pămîntü! „Fuge, late, tace!” E limpede! Generalulü vre să facunjure scandalulü, prin care ar pëta regimentulü, ce l'am comandatü, iubirea feciörei şi prietinia sa înaltă. Collegialitate, iubire, prietinie, tóte trebuie să le jertfescü, şi ce sunt acestea decâtü vorbe góle?”

Aşa gândia acestü omü. Şi nu e numai elü, ce gîndesce astfel. Căți nu condamnă societatea şi slăbiciunile inchipuite ale omului, numai ca să se scötă pe sine nevinovați. Nu e nici unü lucru, ce să nu se pötă lua în două forme. Se înțelege, acestea sunt părțile cele rele ale lumii.

Ioanü Luis se îmbracă în vestminte de țeranü, își légă galbinii şi îi pune sub cingătoare. Doué ăile mai târziu se imbarcă spre Anglia.

Nici nu s'a înșelatü. Scrisörea era dela generalulü. Bunulü omü a voitü, să nu se facă scandalü publicü din acéstă sensațională scire.

Cândü auđi Bernardo de acestea, ăise:

„Şi unde voesce criminalulü să se ascundă dinaintea ochiului lui Dumneđü? Dumneđü le lasă tóte pînă la o vreme. Veni-va însă şi césulü lui.” Se înțelege, bătrânulü era förte nemulțămüt în inima sa cu tractarea blândă a generalului, şi despre tóte acestea a avutü scire numai târziu, căci își ăicea: „Sciü, că nu mî-ar fi scäpatü din ghiarë, de sciam, ce față are să iea lucrulü.”

IX.

Unchiaşulü Bernardo ce aştepta, nu aştepta în pustiu. O fée din Statele Unite aduce într'o ăi următoarea scire: „Numai ce s'a făcutü capetü şi localelorü de jocü în cărți. O întimplare teribilă, ce s'a petrecutü în nóptea trecută, a ştersü viața acestorü cuiburi pécătöse. Nu de multü s'a aşedatü în Boston unü Spaniolü, ce se numia Don Claudio Jean. Caracterulü lui indoelnicü, purtarea lui arogantă şi temperamentulü furiosü, ce-lü stăpânia, îlü făceau nesuferitü tuturorü, cari îlü vedeau şi cunoscéat. Nopțile le petrecea în localurile de jocü de cărți, unde juca așa de hazardü, cätü se vorbea, că joculü lui nu pöte fi curatü. O mişelie mare trebuie să cunoscă acestü omü întru a juca cu atâta norocü. Contrariulü lui de astădată era unü omü de unü trecutü nepătätü. Acesta mărturisi, că elü a cunoscutü pe pretinsulü Don Claudio Jean în Lima, atunci însă se numia Vittorio Guerra. Tocmai jucaü, cândü contrariulü lui îi spuse acestü nume. Elü se ridică atunci aprinsü şi îlü străpunse cu pumnalulü, dar nu l'a omoritü pe dată, căci străpunsulü mai avu vreme să-l tragă cu revolvörulü unü glouțü ăicîndu-l: „Pără ucigaşulü!” Don Claudio Jean a căđutü la pămîntü mortü, ér contrariulü söü mai trăi câteva öre.”

Câteva ăile numai după acésta se cetü într'o fée spaniolă scrisörea unu misionariü, în care se spunea despre martiriulü înduratü de unü confrate alü lui. Martirulü se chema Gasparü Camas.

Bătrânulü Bernardo aflase amîndoué scirile dela generalulü. „În numele lui Dumneđü, dar amîndoi au muritü întocmai pe cum trăiră, unulü ca martirü, altulü ca unü tãlhariü. Dumneđü să respătésca unuia, ér pe celalaltü să-lü ferte!” ăise bătrânulü.

„Suntü förte veselü, Bernardo, că te audü grăindü așa,” ăise generalulü. „În sfârșită ai iertatü şi tu pe omulü, pe care așa de multü l'ai uritü!”

„Via Domnului e sfintă, şi în fața mormintului nu mai avemü decâtü sperarea ceriurilorü şi o sfintă rugăciune,” răspunse bătrânulü Bernardo.

Elena S.

Bibliografie.

Chiarü acum a apărutü de sub tipariü şi se află de vîndare la tipografia seminarială

Euchologiu

edițiunea a doua, revăđută după originalulü grecescü şi îndreptată în modü însemnatü. Formatü 8° mare pe 552 pagine, pe hãrtie velină, tipariü frumosü în negru şi roşu. — Prețulü nelegatü fl. 2.80, érá legatü în pele tare fl. 3.80. ¹⁾

Totü acolo se mai află:

Triodü, crudo fl. 6.50, legatü în piele tare şi cu copci fl. 10.

¹⁾ În Nr. 12 din eröre s'a tiparitü prețulü fl. 2.50 şi 3.50.

Economie.

Revista comercială a săptămânii.

După o secetă de mai multe săptămâni către finea lunii trecute a ploaie în toate părțile țării. Ploaia aceasta a fost o adevărată binecuvântare acolo, unde a fost curată. Din unele locuri însă primim știrea întristătoare, că grindina și tempeștile au cauzat daune considerabile. Economii nostri nici până azi nu și asigură semănăturile și viile. Semănăturile preste totu sunt frumoase și promiță o recoltă îmbucurătoare.

Tirgul de bucate din Budapesta de câteva săptămâni încoco este totu în stagnare. Bucate se aduc puține în piață, dară nici acestea nu sunt căutate. Cumpărătorii în vederea recoltei din acestu an se restringu numai la cele necesare; pentru esportu încă nu se cumpără. Altcum stagnarea în comerțulu cu bucate domnesce și în alte țări. **Grâu** s'a adus în piață cu multu mai puțin decât în săptămânile precedente. Pe cându mai înainte circulațiunea săptămânală se urca la 120,000—150,000 m. m., în săptămâna din urmă abia s'au petrecut 75,000 m. m. plătindu-se cu fl. 6.70—7.50, după calitate. **Secară** s'a oferit destulă, atâtu din patrie, câtu și din Sârbia, dară nu a aflatu cumpărătorii, din care causă prețulu i-s'a redus la fl. 4.80—5.00. m. m. Circulațiunea săptămânală s'a urcatu la 5000 m. m. **Ovășu** s'a oferit puțin, cu tôte acestea prețulu i-a scădut față cu săptămânile trecute, plătindu-se cu fl. 6.50—6.75. **Ovășulu** este relative mai cu prețu, s'a petrecut în decursulu săptămânii cam 4000 m. m. **Cucuruzu** s'a oferit destul, dară nu a fostu cercat; prețulu lui de comunu se mișcă între fl. 4.50—4.90.

Tirgul de rimători din Steinbruch încă e în stagnare; se plătesce pentru rimători *ungurești* aleși grei de 320—380 kg. 45—45 1/2 cr., *bețrâni* mai grei de 300 kg. 43—44 cr., *marfă țerănescă* 43—44 1/2 cr., *sârbesă* 40—45 cr. la kg. curat. În decursulu săptămânii au fostu în tirgu preste 200,000 de rimători.

Editoru și redactoru răspundătoru:
Dr. Victoru Szmigelski.

Anunțu.

(16) 1—2

Aducem la cunoștința P. T. Publicu, că în prăvălia noastră se potu procura diferite **rollete de lemn jaguard, Rips, Damast și Jalousii** nou moderne în ori care mărime. Tôte aceste se potu procura și complete, gătite spre ale folosi îndată.

Totu în prăvălia noastră se potu procura totu felulu de lucruri de tapi serie, precum **scaune, fotele, matrațuri și altele**, cari le pregătim la comanda P. T. Publicu din stoffe sau piele umplându-le cu **peru de calu (Rosshaar)** sau cu **ierbă de mare (Seegras)**.

Cu totă stima

Diracțiunea

Reuniunii de consum asociare în Blășu.

223 v. h. număr.
1894.

(14) 1—1

Arveresi hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó, 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balászfalvi kir. járás-bíróóság 659/894 számú végzése által brassói Klein Samuel javára balászfalvi Schuller Károly ellen 366 frt 55 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bírólagon lefoglalt és 343 frt 95 kr. becsült: különböző üzleti faneműek. u. m. deszka, szarufák, fenyő fosztenek, léczek, tölgyfa ajtó és kapufélék, tölgy és bükk fosztenek, és 17 drb. koporsóból álló ingóságok 366 frt 55 kr. tőke eunek 1893. év december hó 24 napjától járó kamatai 29 frt 30 kr. megállapított eddigi 3 frt 65 kr. jelen hirdetményi és az ezután költések erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a balászfalvi kir. járás-bíróóság 953/p. 894 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Balászfalván alperesnél leendő eszközésére 1894-ik év Junius hó 30-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitü-

zetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 106. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balászfalván 1894-ik év Junius hó 4 napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

254 v. h. szám.
1894.

(15) 1—1

Arveresi hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balászfalvi kir. járás-bíróóság 615/894 számú végzése által kolosvári Eisenstein Manó mint alapfoglaltató és gy. fejevári Schreiber Albert mint felülfoglaltató javára, veresegyházi Kohn Dávid ellen 354 frt 93 kr. és 152 frt 56 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás foganatosítása alkalmával bírólagon lefoglalt és 316 frt 22 kr. becsült vegyes bolti árucikkék, 1 léczes törökbuza kas, 124 véka csőstengeri, 65 véka szemes tengeri, 4 szekér széna, 3 drb. hordó, 2 lószékér, és 1 szánkából álló ingóságok feletti tőkék eunek kamatai 19 frt 24 kr. megállapított eddigi 3 frt 65 kr. jelen hirdetményi és az ezután költések erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a balászfalvi kir. járás-bíróóság 1029/p. 894 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Veresegyházán alperesnél leendő eszközésére 1894-ik év Junius hó 22-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 106. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balászfalván 1894-ik év Junius hó 3-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscință pre
Veneratulă Cleru greco-catolicu,
că precum și până acum iaă asupra-mi gătirea de
iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrulu de măsură și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescu cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptățescu la sperarea, că Veneratulă Cleru mă va împărtăși ocașional-minte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într-acolo, că și de aci înainte se merită renumele celu bunu, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tarifulu de zone dispărându departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolă Müller,

auritoru și fabric. de recuis. biseric.

(6) 17—52

Turnatoria de clopote și de metale a lui **ANTONIU NOVOTNY**

(2) 11—26

Timisióra-Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelorou nouă, precum la preturnarea clopotelorou stricate, mai departe spre facerea

de clopotiri întregi armonioșe, pe lângă garanță pe mai mulți ani, în fiesce care mărime provădute cu ajustări de feru bătutu construit spre a întorce clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandă de elu inventatele și de mai multe ori premiatele

Clopote patentate găurite,

cari au unu tonu mai intensivu, mai limpede, mai plăcutu și cu vibrare mai voluminoasă decâtu clopotele turnate după sistemulu vechiu, **cătu unu clopotu patentatu de 300 kg. este egalu în tonu cu unulu de 400 kg.** turnat după sistemulu vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea de **scaune de fieru bătutu de sine stătătoare**, spre **preadjustarea clopotelorou bețrâne cu corone de feru bătutu** ca și spre turnare de clopote **pentru orolage și de tóce din metalu.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai josu se află totdeuna în magazin.

Prețurile ilustrate se trimitu gratis și franco.

